

kwartaalblad stichting duinbehoud

duin

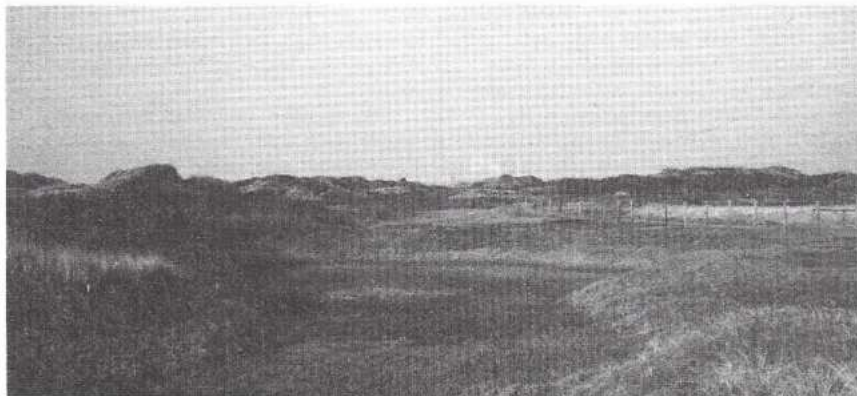
1984 nr.1

losse nummers f 3,=

- ★ Vossenjacht: niet nodig
- ★ Watervegetaties
- ★ Stinseplanten
- ★ Herstelplan Kennemerduinen

Herstelplan voor verdroogde duinen Zuid-Kennemerland

Vochtige vallei Duin en Kruidberg

Eind vorig jaar is door de Stichtingen Duinbehoud en Natuur en Milieu een plan gepresenteerd voor herstel van het duinmilieu in Zuid-Kennemerland. Ook de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten en de Noordhollandse milieufederatie (C.M.N.) hebben zich hier achter geschaard.

In dit plan worden voorstellen gedaan om de terugkeer van flora en fauna van het vochtige duinmilieu, de zgn. 'regeneratie', in het gebied tussen Zandvoort en IJmuiden mogelijk te maken. Dit kan bereikt worden door beëindiging van de Haarlemse waterwinning en het nemen van effectieve beheersmaatregelen voor een ontwikkeling van een vochtminnende duinvegetatie.

door CHARLES VAN SCHAIK

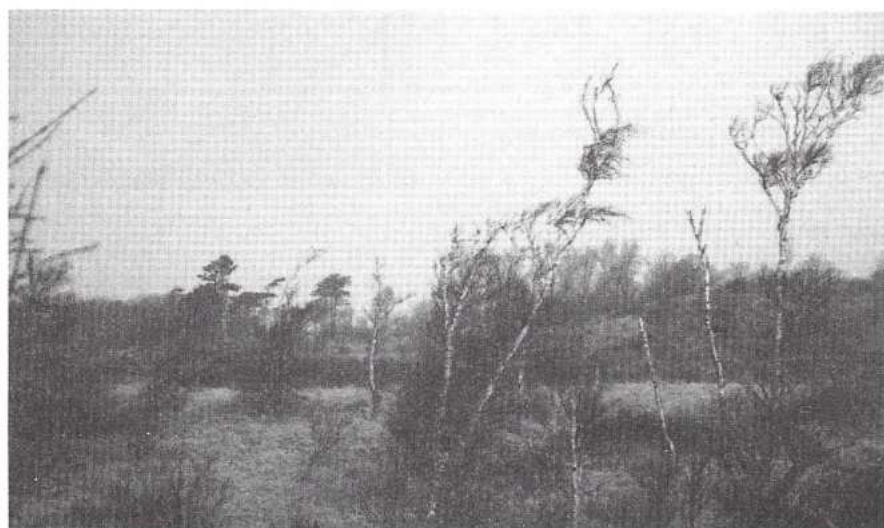
EERSTE KEUS

In een vorig nummer van dit blad is uitgebreid beschreven hoe de verdroging in Zuid-Kennemerland heeft toegeslagen (1). De regeneratie van dit duingebied is niet alleen heel wenselijk, er zijn ook zeer goede resultaten van te verwachten (6). Het gebied is weinig aangetast door vergraving en infiltratie. Er zijn dan ook geen grote hoeveelheden vervuilende stoffen (zoals fosfaten) in de bodem gebracht. Dit maakt beheersmaatregelen als plaggen en afgraven overbodig.

VOCHTIGE VALLEIEN

De planten van voedselarme, vochtig-natte valleien, van natte graslanden, duinbeken en vochtig bos kunnen na regeneratie weer volop worden verwacht. Veel van

deze soorten zijn nu nog slechts op enkele plaatsen te vinden: Duizendguldenkruid, Slanke Duingentiaan, Beekpunge, diverse orchideeën.

Verdroogd berkenbos in Groot Doornen

Andere soorten, die door de verdroging geheel zijn verdwenen (zoals Adderwortel, Teer Guichelheil, Dwergbloem) kunnen zich weer in het gebied vestigen.

In een vochtig duingebied is plaats voor een groot aantal riet-, moeras- en watervogels en voor soorten van open veld en vochtig bos. Zo kunnen bijv. Sprinkhaanrietzanger en Dodaars, maar ook Wulp en Velduil zich na regeneratie sterk uitbreiden. Terugkeer is te verwachten van bijv. Watersnip, Grote en Kleine Karekiet en Bruine Kiekendief.

Al deze soorten vormen onderdeel van een boeiend, gevarieerd en dynamisch landschap, zowel in ruimte als in de tijd. Er is een zonering waar te nemen van het droge binnenduin naar het vochtige buitenduin evenals binnen één vallei van de vochtige waterkant naar de top van de duinrug. Het grondwater vertoont een met de regenval schommelend peil ('s zomers laag, 's winters hoog).

De hier beschreven regeneratie betekent een belangrijke stap in de richting van een ongestoord, evenwichtig en zichzelf regulerend ecosysteem. Deze ontwikkeling kan van de duinstreek tussen Zandvoort en IJmuiden een werkelijk uniek gebied maken, dat qua oppervlakte Voorne's duin en het Zwanenwater verre overtreft.

Ruud Prins

Charles van Schaik

Karekiet: thuis in riet- en moerasgebieden

ALTERNATIEVEN

In het voorstel van de vier milieu-organisaties worden twee mogelijkheden aangegeven om het Haarlemse gebied van drinkwater te voorzien.

DIEPINFILTRATIE

Eén ervan is de reeds vele malen in 'Duin' genoemde diepinfiltratie. De proefnemingen zijn zover, dat winning op praktisch-schaal mogelijk is. De bovenste grondwaterlaag wordt hierbij niet of nauwelijks beïnvloed, zodat het waterpeil een natuurlijke variatie kan vertonen.

Deze methode biedt voordelen voor de drinkwatervoorziening. Er kan een zeer grote voorraad worden aangelegd, welke door de diepe ligging zeer goed beschermd is. Het water wordt in de grond beter gezuiverd omdat het daarin langer kan verblijven dan bij een vergelijkbaar oppervlakte-infiltratieproject en de spreiding in deze verblijftijd groter is. Bovendien kan opkwellend brak- of zoutwater worden teruggedrongen.

Er zijn ook factoren die mogelijk nadelige gevolgen voor natuur en landschap hebben. Met het infiltratiewater kunnen verontreinigende stoffen, zoals zware metalen, in de bodem worden gebracht. Wel moet het water beter worden voorgezuiverd dan momenteel bij oppervlakte-infiltratie gebruikelijk is, om verstopping van de putten te voorkomen. Verder kan eventuele verontreiniging worden beperkt door de putten zó

aan te leggen, dat slechts geringe hoeveelheden water buiten het systeem terecht komen. Het water dat wel uitlekt vermengt zich met de grote voorraad diep grondwater en stroomt richting zee en polder.

Het is van belang deze processen en de gevolgen ervan voor mens en milieu, gedegen te onderzoeken.

Bovengronds wordt het natuurlijk milieu verstoord door vergravingen en onderhoudswerkzaamheden. Bekeken moet worden hoe dit tot een minimum beperkt kan blijven. Hoe beter het infiltratiewater is voorgezuiverd, des te minder onderhoud vergen de putten. Nadelige gevolgen van vergravingen zijn terug te brengen door situering van diep-infiltratieprojecten buiten het jonge duingebied.

WATERLEVERING DOOR AMSTERDAM

Een tweede alternatief voor de huidige Haarlemse waterwinning is levering door het Amsterdamse waterleidingbedrijf.

Charles van Schaik

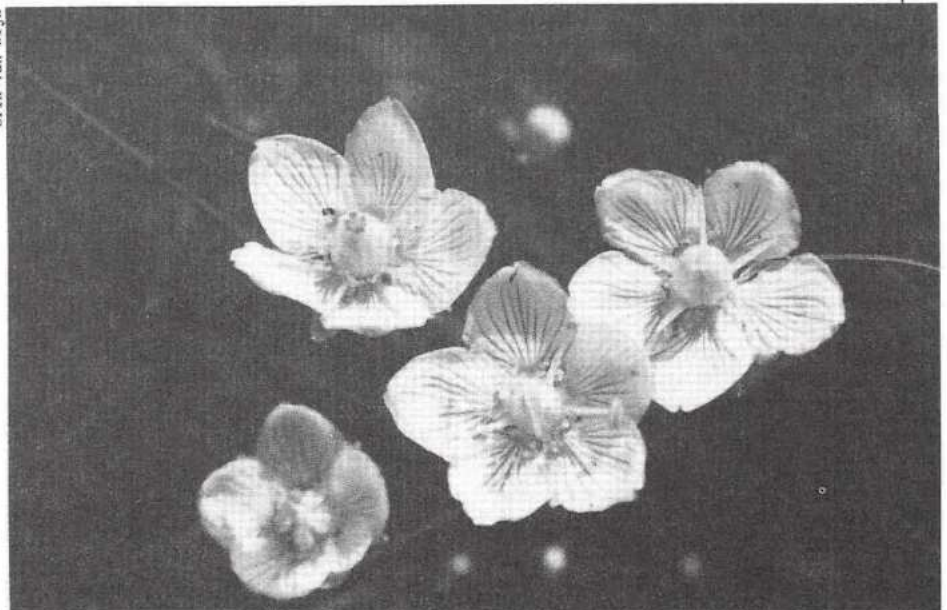
gevolgen voor het Loosdrechtse plassen gebied. Op de plaats waar een tweede plas zou worden aangelegd zijn met name belangrijke oever- en waterplantenvegetaties aanwezig.

In eerder genoemd voorstel wordt een spaarbekken in Zuid-Flevoland genoemd, dat mogelijk een rol zou kunnen spelen in de drinkwatervoorziening van Amsterdam e.o. De regering heeft dit project echter onlangs geschrapt (5).

ONDERZOEK

De vier milieu-organisaties hebben om een onderzoek gevraagd naar de gevolgen voor natuur, milieu, landschap en de drinkwaterkwaliteit van de verschillende alternatieven. Op basis hiervan

Erik van Dijk

Parnassia: na herstel weer volop te vinden

Dit dient niet te gebeuren door uitbreiding van de duinwaterwinning (Leiduin), maar uitsluitend door het benutten van de bestaande overcapaciteit in de Loenderveense Plas. Daarnaast moeten de mogelijkheden voor intensivering van het gebruik van de huidige plas worden onderzocht.

Aanleg van een tweede plas voor dit doel wijzen wij vooralsnog af. Dit heeft sterk nadelige

zou de toekomstige watervoorziening van Haarlem moeten worden gekozen.

De provincie Noord-Holland wordt verzocht de beëindiging van de huidige Haarlemse waterwinning op te nemen in het Grondwaterplan.

Winsemius, de vergunningverlenende minister, is verzocht de beslissing over de Haarlemse watervoorziening uit te stellen tot de resultaten van het onderzoek

bekend zijn. Momenteel ligt bij deze minister een advies voor een diep-infiltratieproject nabij Overveen.

OVERHEID

In het voorgestelde plan zullen waterwinning en natuurbehoud goed samen gaan. De drinkwatervoorziening van Haarlem e.o. hoeft geen moment in gevaar te komen.

De voorstellen sluiten volledig aan bij het regeringsbeleid: in "...situaties waar goede mogelijkheden liggen voor regeneratie van verloren gegane natuurwaarden zal (...) extensivering of beëindiging van waterwinning in samenhang met een beheer gericht op herstel van natuurwaarden worden bevorderd." (3,4).

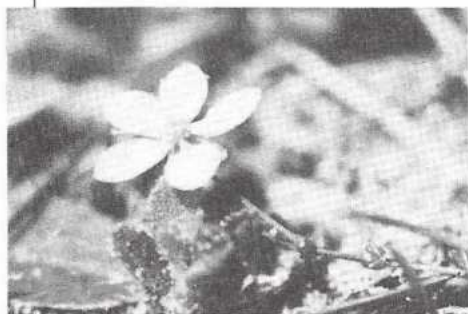
De regering heeft zich eind januari van dit jaar uitgesproken vóór beperking van de grondwaterwinning in Zuid-Kennemerland en tégen uitbreiding van de oppervlakteinfiltratie aldaar. Bovendien overweegt zij deze grondwaterwinning geheel te beëindigen mits concrete plannen worden uitgewerkt voor de beheersmaatregelen die noodzakelijk zijn voor het daadwerkelijke herstel van de natuurwaarden (5).

Aan de gestelde voorwaarde, nl. het scheppen van volwaardige vervanging van de grondwaterwinning, kan middels de aangegeven alternatieven ruimschoots worden voldaan.

Dit beleid is hoopgevend voor een toekomstige regeneratie van het duinmilieu in Zuid-Kennemerland. De uitgelezen kansen die in dit gebied liggen, mogen dan ook zeker niet gemist worden.

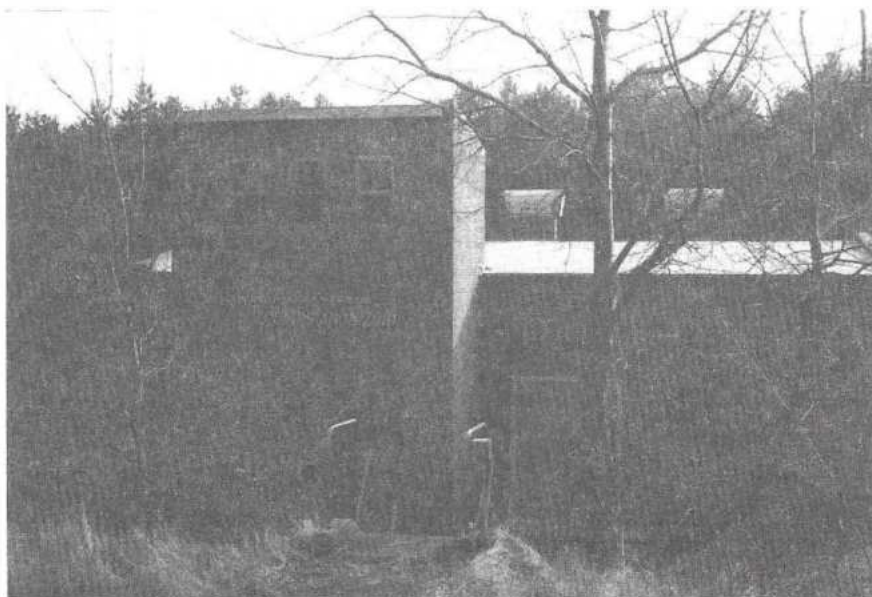
BRONNEN

1. HOMMEL, P. & G.J. BAAYENS, 1983. Duinen Zuid-Kennemerland: honderd jaar verdroging. Duin 6(3):3-8.
2. MINISTERIE C.R.M., 1981. Milieu-effectrapport Waterwinning Zuid-Kennemerland.

Krielparnassia

Erik van Dijk

Pompstation van het Haarlemse bedrijf

Charles van Schaik

3. MINISTERIE C.R.M. e.a., 1981. Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud, deel A: beleidsvoornemen.
4. MINISTERIE VoMil e.a., 1981. Tweede Structuurschema Drink- en Industriewatervoorziening, deel A: beleidsvoornemen.

5. MINISTERIE V.R.O.M. e.a., 1984. Als 4, deel D: regeringsbeslissing.
6. SCHAIK, C. VAN, 1983. Regeneratie van het duinmilieu, de terugkeer van vochtige valleien. Duin 6(3): 9-13.

mededelingen

THEMADAG IN DE KENNERMERDUINEN

Op zaterdag 5 mei a.s. zal er een themadag georganiseerd worden voor commissies (werkgroepen) van de Stichting Duinbehoud. Het is de bedoeling, dat alle werkgroepen eens beter met elkaar kennismaken en iets opsteken van elkaars ervaringen.

De (eerste) themadag zal worden gehouden in het bezoekerscentrum van de Kennemerduinen. 's Morgens zullen een aantal werkgroepen iets vertellen over één aktiethema, bijv. 'drains in Berkheide' (Werkgroep Berkheide). 's Middags zal er voor de deelnemers een excursie zijn in het Kraansvlak en in de Kennemerduinen.

Naast leden van werkgroepen en bestuur van de stichting kunnen ook andere donateurs aan deze dag deelnemen, als zij eens met de werkgroepen willen kennismaken of overwegen actief te worden binnen de stichting, bijv. als lid van een werkgroep.

Opgave is noodzakelijk. Dit kan bij: Henk Wijkhuizen (Werkgroep Duinbehoud Zuid-Kennemerland), Sophiastraat 10-rd, 2011 VW Haarlem (tel. 023-317633).

TENTOONSTELLING IN STAEL- DUINEN EN OOSTVOORNE

De tentoonstelling 'Duinen: wording en verwording' van de Stichting Duinbehoud is nog tot half april te zien in het bezoekerscentrum d'Oude Koestel in het Staelduinsebos. Vanaf eind april staat de tentoonstelling in het bezoekerscentrum van het 'Zuidhollands Landschap' bij de Tenellaplas in Voorne, en wel tot eind juni.

Voor adressen en openingstijden zij verwezen naar blz. 28.

